

Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald, een pleidooi om deze wetswijziging geen doorgang te laten vinden.

In mijn optiek is de Wet Woz nu een goed functionerende wet. Het is een belastingwet die een waarde genereert (de Woz-waarde) die in diverse belastingwetten wordt gebruikt. In haar arrest van 21 juni 2013 met kenmerk ECLI:NL:HR:2013:CA3934 heeft de Hoge Raad in rechtsoverweging 4.3 en 4.4 de lijn uitgezet dat een Woz-beschikking een persoonsgebonden beschikking is en geen zaaksbeschikking. Omdat in het belastingrecht elke belastingplichtige onverkort voor zijn eigen belang moet kunnen opkomen, is dit een terecht en juist besluit geweest.

De afgelopen 15 jaar is de Woz-waarde steeds breder gebruikt. Dit komt door de invulling van dat beleidsvoornemen door het rijk. Vele (nieuwe) belastingmiddelen maken nu (mede) gebruik van de Woz-waarde. Hiermee is een aanmerkelijke efficiëncyslag geslagen in de belastingheffing. We moeten echter oppassen dat dit voornemen geen dogma wordt. Met het toepassen van een Woz-waarde buiten het fiscale stelsel is niet alleen de grens bereikt van het bredere gebruik, maar is deze zelfs overschreden. Ik doel hiermee op het toepassen van de Woz-waarde in de Woningwaarderingstelsel.

Wanneer een wet buiten zijn structuur toegepast wordt, gaat het schuren. De eerste barsten werden al zichtbaar toen rechtbank Amsterdam (tot mijn ontzetting) uit eigener beweging derde belanghebbenden begon uit te nodigen bij besloten zittingen voor Woz-dossiers. Mijn protesten hiertegen zijn door die rechtbank nooit serieus opgepikt. Omdat er nooit een derde belanghebbende daadwerkelijk verschenen is, bleef echte escalatie uit.

Het tegengestelde belang van een Woz-waarde wringt alleen binnen het Woningwaarderingstelsel. Mijn suggestie is om de Woz-waarde uit het Woningwaarderingstelsel te halen of om deze binnen dat stelsel via een aparte regeling bij een verschil van inzicht over die waarde op een andere wijze op te lossen. Houdt dit geschil buiten het belastingrecht. Tegengesteld belang is inherent strijdig met het belastingrecht. Dit recht leent zich niet om dat soort geschillen op te lossen.

De nu gekozen oplossing, aanpassing van het rechtssysteem, is het paard achter de wagen spannen. Meneer Schaap geeft in zijn beschouwing hier al een paar treffende voorbeelden van. Hij wijst vooral op de gevolgen voor de erfbelasting. Ik onderschrijf deze ten volle en zou er aan willen toevoegen dat ik in mijn praktijk vaak merk dat de erven zich pas het belang van de Woz-waarde realiseren als de boedel verdeeld moet worden. In het nieuwe systeem dus te laat. Tot die tijd is men namelijk bezig met belangrijker zaken zoals het stervensproces en rouwverwerking. De Woz-waarde van het huis van moeders komt dan echt niet naar boven als belangrijk gespreksonderwerp. Een en ander klemmt te meer daar het vaak de huizen van ouderen zijn die overgewaardeerd zijn. In de laatste fase van het leven staat vaak het onderhoud van de woning ook niet meer centraal.

Mijn pleidooi is vooral om (heel) ver weg te blijven bij een systeem waarin een ander, geen bestuursorgaan zijnde, direct of indirect invloed kan uitoefenen op de belastingheffing van weer een ander. In een systeem waarin een belastingplichtige linksom of rechtsom afhankelijk wordt van anderen om voor zijn eigen belang op te komen, zit een inherent ontwrichtende werking, ik zou zelfs willen zeggen, corrumperende werking gebakken op vlakken die we nu nog niet allemaal kunnen overzien.

Kortom, houdt de wet Woz eenduidig, gebruik hem voor zoveel belastingwetten als je wilt en zorg ervoor dat als je hem buiten belastingwetten gebruikt dat er geen tegengesteld belang kan ontstaan (mooi voorbeeld : ter onderbouwing hypothecaire lening). Laat een goed werkende wet vooral goed doorwerken. Schuurt de Woz-waarde door zijn aard met het beoogde doel, los dat dan op binnen die wet (voorbeeld leegwaarde ratio in box 3), maar ga geen heel stelsel op zijn kop gooien omdat het binnen één toepassing niet naar behoren werkt.

Het was een leuk gedachte-experiment. Laat het dat vooral blijven.